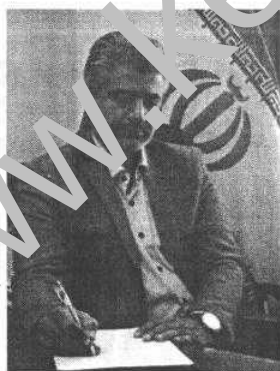

نقش مطبوعات در توسعه

سیاسی ایران پس از

انقلاب اسلامی

علی رهائی

انتشارات گنج علم

بهار ۱۳۹۶

سرشناسه	رهایی، علی، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	نقش مطبوعات در توسعه سیاسی ایران پس از انقلاب اسلامی / علی رهایی.
مشخصات نشر	شیراز: گنج علم، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۲۰ ص.
شابک	978-600-97708-1-6: ۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۰۹.
موضوع	مطبوعات-- ایران -- تاریخ
موضوع	Press -- Influence-- Iran
موضوع	مطبوعات و سیاست-- ایران
موضوع	Press and Politics-- Iran
موضوع	رشد سیاسی -- تاریخ
موضوع	Political development -- History
موضوع	مطبوعات -- ایران -- تاریخ
موضوع	Press -- Iran-- History
رده بندی کنگره	DS۱۴۰۳ ۱۳۹۶ ۱۷۹/۹
رده بندی دیویی	۱۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۴۷۰۸۱۲۷

نقش مطبوعات در توسعه سیاسی ایران پس از انقلاب اسلامی

علی رهایی

ناشر:	گنج علم
چاپ اول:	بهار ۱۳۹۶
ویراستار:	سعید طاووسی
صفحه آرا:	علی حسن بروسان
طراح جلد:	مریم مظفری
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۰۰۰۰ تومان

«کلیه ی حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به ناشر است.»

آدرس: شیراز- پارامونت، ابتدای خ قصر دشت، کوچه ۱، پلاک ۱ انتشارات گنج علم

تلفن: ۰۷۱۳۲۳۰۴۰۱۷

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش و عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست فصول و مندرجات آنها

۷ مقدمه

فصل اول: اهمیت و ضرورت مطبوعات

- ۱۱ اهمیت و ضرورت مطبوعات
۱۵ رسانه و توسعه

فصل دوم: پیشینه مطبوعات در ایران تا دوره اصلاحات

- ۲۱ تحولات اجتماعی در مطبوعات
۲۳ الف. طبقات ایران از آغاز تا مشروطیت
۲۹ ب. مطبوعات ایران در دوره اول مشروطیت (۱۳۱۴-۱۳۲۴ق)
۳۲ ج. مطبوعات ایران در دوره دوم انقلاب مشروطه (۱۳۲۴-۱۳۲۹ق)
۳۵ کودتا و مطبوعات ایران
۳۶ دیدگاه جمهوری اسلامی در مطبوعات
۳۶ مطبوعات و جنگ تحمیلی
۳۷ مطبوعات در دوره هاشمی رفسنجانی

مطبوعات و اصلاحات

- ۳۸ مفهوم اصلاحات
۴۱ انواع اصلاحات
۴۳ حقوق مطبوعات در قانون اساسی
۴۴ تصویب قانون مطبوعات در سال ۱۳۶۴
۴۵ اصلاحیه ها و تغییرات قانون مطبوعات

فصل سوم: توسعه سیاسی و مطبوعات

بخش اول توسعه سیاسی و مسائل مربوط به آن

- ۴۷ گفتار اول. سیر تحول تاریخی توسعه سیاسی
۵۰ گفتار دوم. مفهوم توسعه سیاسی

- گفتار سوم. شاخصهای توسعه سیاسی ۵۶
- گفتار چهارم. جامعه پذیری و توسعه سیاسی ۶۳
- گفتار پنجم. مشروعیت سیاسی ۶۷
- گفتار ششم. مشارکت سیاسی ۶۸

بخش دوم: مطبوعات و توسعه سیاسی

- گفتار اول (ارتباطات سیاسی ۷۱
- گفتار دوم (آزادی مطبوعات ۷۴
- گفتار سوم. شکل گیری افکار عمومی ۷۶
- گفتار چهارم (دوره‌های موجود در جامعه پذیری سیاسی ۷۸
- گفتار پنجم (عوامل مؤثر بر جامعه پذیری سیاسی ۸۰
- گفتار ششم (نقش مطبوعات در توسعه سیاسی ۸۲
- گفتار هفتم (مطبوعات و دموکراسی ۸۶
- گفتار هشتم (مطبوعات و ایجاد مشروعیت ۸۸
- گفتار نهم (نقش مطبوعات در ایجاد مشارکت ۸۸
- گفتار دهم (نقش مطبوعات در ایجاد فضای عمومی ۸۹
- گفتار یازدهم (نظام‌های کنترل و اداره مطبوعات ۹۰
- گفتار دوازدهم (مطبوعات در نظام توسعه‌ای ۹۶
- گفتار سیزدهم (آسیب شناسی مطبوعات ۹۷

جمع بندی

۱۰۵

۱۰۹

منابع

مقدمه

مطبوعات هر جامعه، تبلور فرهنگ کنونی، بازگوکننده فرهنگ دیروز و الهام بخش راهبرد فرهنگ فردای آن جامعه است.

مطبوعات نقشی حساس و اهمیتی چشمگیر در توسعه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و هنری و دیگر زمینه های پویایی جامعه بشری داشته و در قلمرو « رسانه ای » همواره سازه ای ریشه ای و ماندگار و به منزله اسناد کتیب به شمار می آید.

مطبوعات در ایران شامل روزنامه ها، مجلات، هفته نامه ها، ماهنامه ها و... اعم از دولتی، خصوصی و عمومی از لحظه تولد، از حمایت های مستقیم و غیر مستقیم دولت برخوردار می گذرانند. این حمایت ها از دریافت یارانه های دولتی، کاغذ با قیمت با انهدی، آگهی های دولتی تا اشتراک و خریداری نسخه های نشریه برای نهادها، ارگان ها و مؤسسات دولتی را در بر می گیرد.

بی تردید حمایت های دولتی از مطبوعات در غالب تصدی گری دولت در امور مطبوعاتی در بسیاری از کشورها با هدف رسیدن به اعتدالی فعالیت های فرهنگی و بالندگی مؤسسات و نهادهای فرهنگی صورت می گیرد و در کشور ما نیز این حمایت ها با چنین رویکردی صورت گرفته است.

با گذشت زمان، این تصدی گری، کارکردهای مختلفی پیدا کرده که تفکر حذف یا کاهش این تصدی گری را در اصحاب مطبوعاتی مطرح کرده است.

اکثر کسانی که شوق انتشار روزنامه یا نشریه ای را دارند باید پیش از هرکاری به فکر ایجاد یک پل ارتباطی مستحکم با ارگان های دولتی، به ویژه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باشند تا بتوانند ضمن اخذ مجوزهای لازم برای تداوم کار نیز به آنها تکیه کنند.

امروزه سیاست و قدرت، ابعاد پیچیده تری به خود گرفته و عناصر دخیل در قدرت متکثر شده است. از نخبگان سیاسی، گروههای نفوذ و ابزار، تا رسانه ها و نهادهای مختلف اجتماعی، همه بگونه ای بر قدرت تأثیر می گذارند و یا آنکه حداقل از سیاست متأثر می شوند.

توسعه سیاسی مفهومی پر مجادله در عرصه نظری و شاید دور از دسترس عمل اجتماعی است.

پشت سر گذاردن در اذهای توسعه سیاسی و برپایی جامعه توسعه یافته ی سیاسی در هر کشوری، استمرار عبور دشوار و گاهی پرمخاطره از یک دوران گذار سیاسی است نه اگر بش از حد طولانی شود، احتمال بازگشت به عقب افزون تر می شود.

دستیابی به توسعه ی سیاسی یعنی فرایندی که در جریان آن نظام های ساده ی اقتداگرای سیاسی جای خود را به نظام های حق رأی همگانی، احزاب سیاسی، کنندگی و بروکراسی ها می دهند، نیازمند آگاهی و حرکت عمومی شهروندان از یک سو و پذیرش اراده ی حاکمان از سوی دیگر است.

اصولاً مباحث توسعه سیاسی به حدود نیم قرن قبل برمی گردد، یعنی دوره ای که جریان فکری نوسازی، حاکمیت و نمود پیدا کرد. توسعه، نوسازی، تحول تاریخی، ترقی، پیشرفت و تکامل معلول هایی هستند که

بر یک علت دلالت می‌کنند، یعنی دگرگونی در جهت بهینه شدن دائمی وضع موجود.

توجه به مفهوم توسعه از ویژگی‌های دوران آغازین جنگ سرد و استقلال یافتن کشورهای مستعمره و تولد دولت‌های جدید در آسیا و آفریقا است. به طور عمده نویسندگان و محققان امریکایی برای اولین بار با ارائه نظریه «نوسازی» آن را دستاویزی برای پیدا کردن جای پای در کشورهای تازه استقلال یافته قرار دادند.

نخستین مباحث نیز در زمینه «نوسازی» تحت تأثیر جنگ سرد و کار نویسندگان امریکایی و به خصوص معتقدان به نظریه‌ی توسعه سیاسی بود اما مسئله توسعه سیاسی به مرور به محور مطالعه محققان علوم سیاسی غرب و جهان سوم تبدیل شد و تدریجاً مفهوم توسعه سیاسی به چالش کشیده شد.

عده‌ای ترکیب توسعه با سیاسی را جمع اضداد می‌دانستند و استدلال می‌کردند که توسعه مفهوم اقتصادی را به ذهن متبادر می‌کند و اساساً نمی‌تواند با سیاست جمع شود و نهاد دیگر که دارای تفکرات مارکسیستی بودند آن را به عنوان غربی شدن جوامع تاقی می‌کردند.